

Naročnina: Za tuzemstvo: z dostavo mesečno Din 5, četrtletno Din 15, polletno Din 30, celoletno Din 60, za inozemstvo Din 60 in poština posebej. Oglasi po dogovoru.

SOCIALIST

GLASILO SOCIALISTIČNE STRANKE JUGOSLAVIJE

Izhaja vsak četrtek dopoldne. Uredništvo Ljubljana, Selenburgova 6/II. Upravništvo: Maribor, Ruška c. 7. Nefrankirana pisma in dopisi brez podpisov se ne sprejemajo.

St. 5.

Ljubljana, četrtek, 13. septembra 1923.

1. leto.

Imperializem.

Po končani svetovni vojni so pričakovali optimisti, da izgine iz svetovne politike imperializem in z njim zvezan nacionalni šovinizem.

Ali bridko so se varali in izpolnilo se je to, kar so prorokovali črnogledci: šovinizem in nacionalizem se je razpalesel in je danes močnejši, kot kedaj poprej. Kapitalizem svojega pota navzgor še ni končal in še bo tekla kri ljudskih mas, ki jih poženejo kapitalistične vlade ob prvi priliki zopet v krvavo klanje.

Najostudnejši so v vsom imperia- lizmu in šovinistični domišljavosti Lahi. Fašizem gospodari danes v Italiji, z nasiljem so razbite delovske organizacije, ki bi edine bile mogle biti protiutež fašistom. Komunistična taktika je rodila fašiste . . .

Vodja fašistov, laški ministrski pred sednik Mussolini, ogroža evropski mir in še danes ne vemo, kako bodo izpadle njegove zločinske avanture.

Grški fašisti (kateri narod je danes tako srečen, da ne bi imel fašistov?) so pred nekaj tedni umorili italijansko komisijo, ki je po nalogu velesil določala mejo med Grško in Albanijo, pri čemur so seveda laški oficirji šli na roko Albancem.

Vsled umora te komisije je zahteval Mussolini od Grkov zadoščenja in stavil pri tem tako nesramne zahteve, kakor jih je stavila leta 1914. Avstrija Srbiji, želeč si pri tem, da pride do vojske.

Ker ni Grška sprejela laških zahtev, je Mussolini zasedel več grških otokov, kar je seveda proti vsakemu mednarodnemu pravu, posebej pa še proti statutu Zveze narodov.

Ves kapitalistični svet se je razburil nad tem dejanjem — seveda ne iz u žaljene pravicoljubnosti, ampak ker se boji za svoje interese. Angleži so zato najbolj hudi na Lahe, pač zato, ker se boje laškega vpliva v vzhodnem delu Jadranskega morja. Mi Jugoslovani pa smo seveda tudi razburjeni, ker vemo, da bi se Lahi radi razširili na Balkanski polotok in pritisnili pred vsem nas ob steno. Naša vlada hiti zato zatrdjati, da so »ogroženi« naša interesi, ker ostanejo Lahi na Krfu. Kakor da bi bili naši interesi manj ogroženi, če Lahov ni na Krfu. Dokler vlada v Italiji fašizem, pri nas pa nesposobna diplomacija, so interesi naših kapitalistov vedno ogroženi!

Vsè je tako izgledalo, kakor da pride do vojske med Italijo in Grško, pri čemur bi seveda ne bilo izključeno, da

pridemo še sami v vrtinec. Vse države imajo sicer med seboj sklenjeno posebno zvezo (Zvezo narodov), ki naj bi vojne preprečevala in ščitila male države pred nasilnostjo večjih, vendar to od meščanskih vlad stvorjena zveza nima prave moči. Vojsko med Grki in Lahi bo sicer Zveza narodov, oziroma bodo velesile preprečile, ali Grki bodo morali sprejeti vse laške pogoje, Lahe pa za njihovo roparsko dejanje ne bo nihče kaznoval. —

Isti Lahi imajo tudi z našo državo prepis zaradi Reke. V smislu takozvane rapalske pogodbe, sklenjene med nami in Lahi, mora biti Reka samostojna država, reški pristanišči Baroš in Delta pa naj pripadejo k nam. Mussolini bi rad sedaj stvar tako zasukal, da bi pripadla Reka z Barošem in Delto Lahom, s čemur mi seveda nismo zadovoljni. Ta spor se vleče že dolge mesce, tajna diplomacija razgovarja, seje — a spor je vsak dan večji. Lahi so postali sedaj nestrpni in zahtevajo od Jugoslavije, da sprejme njihove zahteve. Beogradska vlada tedaj seveda noče in sme storiti, Lahi pa groze. Pašić se je obrnil na Francosko, da bi francoska diplomacija posredovala. Kaj bo iz vsega tega, še ne vemo. Naše prijateljstvo do Lahov zaradi teh dogodkov seveda ne bo večje. Koncem koncev bomo mi najbrže morali v tej ali oni obliki pristati na laške zahteve. Kaj je imperializmu na pogodbah, to so krpe papirja, večja moč in večja nesramnost zmagujejo . . .

Očrtani dogodki so značilni za imperialistično zunanjo politiko, kakor se je v še večji nagoti, kakor pred vojno, pokazala po vojni. V svetovni vojski kraveči milijoni so pozabili na strahote vojsk in puščajo na odgovornih mestih vlade, ki se igrajo z ognjem. Ne mine skoro mesec, da ne bi izbruhnil tu ali tam v svetu prepis, ki ogroža svetovni mir . . .

Imperializem, šovinizem in z njima zvezana reakcija so na pohodu, a ti delavec in suženj si ostal suženj, kakor si bil. »Komunistični proroki«, ki so ti obetali revolucijo in osvoboditev, vlado delavcev in kmetov, so izzvali speče reakcionarne sile, ki so moč razrednega socialističnega delavstva potisnile k tlom.

Novo požrtvovalno delo bo potrebno, sistematična vzgoja in izobrazba širokih ljudskih mas je potrebna, da skujemo orožje za boj proti notranjemu in zunanemu imperializmu in reakciji!

Za strankin kongres.

1. K točki dnevnega reda »Politični položaj« bo predlagal referent sodrug Živko Topalović na strankinem kongresu dne 20. septembra t. l. v Beogradu resolucijo, ki analizira naše današnje gospodarske, socialne, politične in narodnostne razmere, zahteva vpostavitve, občinske, sreske in oblastne samouprave, ukidanje zakona o zaščiti države in vpeljavo širših političnih svobodščin, ravnopravnosti narodnostnih manjšin ter njihovo soudeležbo v agrarni reformi ter poudarja potrebo močnejšega dela na selu. O ustvanem vprašanju pravi resolucija: Proces ujedinjevanja jugoslovanskega kapitalizma v enotno gospodarsko celino in razširjenje vseh vrst gospodarstva po celi državi, je znatno napredovalo. Zaostalo pa je duševno zlivanje jugoslovanskih plemen v en narod. Njihova medsebojna borba kali naše politično življenje, plemensko grupiranje škoduje razrednemu grupiranju. Celó v Srbiji, kjer je bilo razredno grupiranje političnih strank že pred vojsko v velikem delu dovršeno, se vrši danes pod vplivom plemenskega grupiranja v ostalih jugoslovanskih

oblastih, razvitek nazaj. Ta činjenica dobiva svoj izraz v porastku radikalne stranke, ki dobiva vse bolj plemenski velikosrbski značaj. To plemensko grupiranje zavira, da se ne morejo v javno borbo prinesiti socialna, posebno socialno-politična vprašanja. Plemenske omladinske organizacije zavzemajo fašistično obliko in vnašajo surove metode v politični boj. Te plemenske borbe so izraz zgodovinske in duševne zaostalosti Jugoslovancov. SSJ smatra postopno zlivanje jugoslovanskih plemen v en narod za zgodovinsko nujnost in velik kulturni napredek. Toda to zlivanje se ne more doseči s kakim nasiljem, kakor so to dosedaj poskušale vse vlade. Izvršiti se zamore samo polagoma, v teku skupnega življenja v svobodni zajednici in popolni ravnopravnosti. Brezpogojno zajamčena ustavna, meščanska, politična in pravna enakost vseh državljanov Jugoslavije, ne glede na pleme in narodnost ter široka svobodna samouprava v občinah, srezih in velikih oblastih bo spravila s sveta plemenske boje in dala istočasno možnost za gojitev plemensko-kulturnih lastno-

sti, ki ne bodo ovirale postopnega razvoja k edinstvu naroda. Tako bodo nastale prehodne stopinje v razvoju, u-stvaritve jugoslovanskega naroda in jugoslovanske države. Na ta način se bodo hitreje razčistile politične razmere, omogočilo se bo razredno grupiranje političnih strank, v javnem življenju pa bo preladala borba za velika kulturna in socialna vprašanja.

2. K točki dnevnega reda »Socialistična Internacionala in naša stranka«

bo predlagal referent sodrug Sreten Jakšić resolucijo, ki pozdravlja ujedinjenje vseh socialističnih strank v eno (hamburško) Internacionalo, kateri se priključiti naši stranka.

3. K točki dnevnega reda »Strankin statut« bo predložil referent Tasa Milojević načrt statuta, ki predvideva pokrajinske organizacije v stranki na federalistični osnovi, kakor smo o tem že poročali.

„Neodvisne“ laži.

Neodvisni se lažejo naprej . . .

Od vse kopice fantičev, ki posedajo po uredništvih »Glasa Svobode«, Strokovne Borbe« in »Proletarske Mladine«, ni niti enega, ki bi nastopil proti temu, da postaja njegova stranka stran- ka prostih lažnjivcev, ki so neodvisni od resnice. Za danes bomo navedli zopet en primer njih načina dela in njih agitacije.

Vsi veste, da je danes naval reakcije težak.

Vkljub vsem naporom delavstvo čestno ne more doseči vsega, kar bi rado. Pri teh razmerah imajo razni elementi vedno možnost, da begajo že zbegano delavstvo in razkrajajo njegovo že itak majhno silo.

Treba je priti samo med delavstvo in reči: tega in tega se ni doseglo — in zamolčati, kaj se je v danih razmerah moglo doseči.

Kjer skušajo stopiti ti ljudje sami v kako akcijo, tam jo vedno popolnoma polomijo in vsled svoje nesposobnosti za delavstvo niti tega ne izvojujejo, kar bi se dalo izvojevati. Vkljub temu pa jih ni sram, da blatijo druge in škodujejo s tem desorganizatoričnim delom ne tem sodrugom, ampak delavstvu, ki izgublja pod vplivom takega hujškanja vsako vero v poštenje in organizacijo.

Primer, ki ga tu navajamo, je eden izmed mnogih, kakor jih najdete povsod in vsak dan, ker je to taktika cele stranke.

Zadnji »Glas Svobode« piše, da je mezdno gibanje pekovskih pomočnikov v Ljubljani naša strokovna organizacija popolnoma zavozila.

S tem spravlja na perfiden način v zvezo tajnika strokovne komisije Uratnika, tako da mora čitatelj misliti, da sta tu zopet strokovna komisija in njen tajnik koga izdala. V resnici se je vršilo tisto mezdno gibanje, ki se je zaključilo pač tako, kakor je odgovarjalo to

moči organizacije in v dobi, ko tajnik Uratnik še ni bil nastavljen pri Strokovni komisiji. Neodvisni so nastopali tu po svoji stari navadi. Začeli so med pekovskimi pomočniki v Ljubljani hujskati in so jih sklicali na posvetovanje v Delavski dom. Strokovnega tajnika Uratnika ni na to zborovanje izmed prirediteljev nihče vabil. Vkljub temu pa to »Glas Svobode« trdi, — da more potem trditi, da se strokovni tajnik tajnik niti tja ni upal priti.

Res je samo to, da so mu nekateri naši sodrugi dejali, naj gre nepovabljen na sestanek v Delavski dom, kar pa je odklonil, ker tajnik Strokovne komisije ne bo letal za ljudmi, ki nasedajo lažnjivcem in ker nima navade razbijati nepovabljen od drugih sklicanih sestankov. Je pač tako, da je treba izpiti tudi to kupo do dna. Kdor hoče k neodvisnim, ta naj gre. Naj vsak sam poskusi, koliko je tam sposobnosti, resnicoljubnosti in poštenja.

Naše najboljše garde se rekrutirajo iz bivših neodvisnih, ki so šli enkrat na lim, — a zato nikdar več ne pojdejo.

Da te garde obstojajo, bodo fantički, ki z domišljavo gesto odklanjajo našo voljo, da končamo z ostudnimi formami medsebojnega boja in delamo za zopetno edinstvo, še videli in čutili.

Sedaj pa to pomislite!

Ako se lažejo ti ljudje o dogodkih, kojih resnica se da otipati in dokazati, kako se lažejo šele o stvareh, ki so tako daleč, da to ni mogoče?

Vedno imejte pred očmi, da imate opraviti tu s stranko, ki zida na laži!

Mislite si: Moža spoštujemo in se ga eventuelno bojimo, — lažnjivca po poklicu pa zaničujemo.

To velja tudi za vse tiste, ki so vkljub zavijanju resnicoljubnih oči — neodvisnim po taktiki in bojnih metodah enaki.

Načrt za valutno reformo v Nemčiji.

V našem listu smo že ponovno pokazali, kako je vedno se spreminjajoča denarna vrednost tisti strup, ki razdeja vse sodobno gospodarstvo in ki nalaga vsa bremena enostransko na rame mezdnega delavstva. Prav posebno smo opozarjali na to z ozirom na obupne gospodarske razmere v Nemčiji.

Ko smo o teh razmerah zadnjič poročali, smo dejali, da stane en dolar že 7 milijonov mark. Od takrat je vrednost marke silno padla, včasih kar za 100 odstotkov čez noč. Dolar stane sedaj že 50 milijonov mark! Vsadko si lahko predstavlja, kakšno socialno bedo imajo ti valutni skoki za posledico.

Zato se oglašva v Nemčiji iz vseh krogov, ki so navezani na mezdne dohodke, vedno odločnejši klic po stalni valutni.

Zdi se, da stoji Nemčija pred odločilnimi ukrepi v tej smeri. Izdelal se je zanimiv načrt za valutno reformo.

Po tem načrtu naj bi temeljila vrednost denarja na vrednosti rži ali zlata.

V svrhu kritja bankovcev naj bi se obremenile stvarne vrednosti s hipotekami, ki bi bile izražene v teži zlata ali rži. Na ta način bi se posestniki stvar-

nih vrednosti napram banki, ki bi izdajala bankovce, zadolžili in sicer ali v zlatu ali rži, kar bi pač smatrali za primernejše. Zadolžitev bi se glasila na težo, ki se ne more spreminjati. Banka bi od teh svojih dolžnikov sicer ne mogla iztirjati glavnice, pač pa bi lahko tirjala obresti. Za te obresti bi izdali dolžniki banki rentna pisma, ki bi jih imela banka shranjena v svoji zakladnici, ki bi jih pa na zahtevo tudi prodajala. Kupec teh rentnih pisem bi dobil pravico rent, do kojih dajejo ta pisma pravico.

Banka bi izdala na podlagi tega nove marke, na kojih bi stalo zapisano, da se lahko vsak čas zamenjajo za rentna pisma z zlatu ali rženo vrednostno podlagjo. Ta nov papirni denar bi bil na ta način v praktični obliki krit z mobiliziranimi stvarnimi vrednotami.

Razumljivo je, da se pojavlja proti temu načrtu med posestniki stvarnih vrednot hud odpor. Stinesova grupa je izdelala drug načrt za uvedbo zlate valute, ki bi bil kapitalistom bolj pogodno.

Vendar se borijo nemški gospodarski krogi tudi proti temu načrtu in sploh proti uvedbi stalne valute.

Oni trdijo, da država ne bo mogla več živeti, ako si ne bo mogla poma-

gati iz denarnih zagat s strojem za tiskanje denarja in povdarjajo, da je vsaka denarna reforma le udarec v vodo, ako ne spravimo v ravnotežje državne gospodarstva in privatnih gospodarstev v področju države.

Seveda ni dvoma, da je poslednje res. To ve tudi dr. Hilferding. Ve pa tudi, da je državno in privatno gospodar-

stvo skoraj nemogoče spravljati v red, ako stane dolar danes 7, jutri 20, pouteršnjim pa 50 milijonov mark. Zato je treba zastaviti reformna prizadevanja istočasno na obeh straneh.

Valutna reforma v teh predlogih bi pomenila gospodarsko-revolucionaren akt ogromne važnosti.

Politične stranke v ogrski kraljevini,

Ko je prišla Ogrska pod komunistično vlado, ne potom revolucije, ampak potom predaje od strani prejšnje vlade, so prišli mognatje ob svoje posestva in vladne službe. Rumunska armada jih je rešila. Horthy je uvedel svoj beli teror in Donava je pridno požirala socialiste in komuniste. Veliko glavnih komunističnih voditeljev je pravočasno pobegnilo, med njimi Bela Kun, vodja komunistične vlade. Horthyjevo maščevanje je zadelo torej tiste, ki niso imeli prilike pobegniti.

Nato se je Ogrska proglasila za monarhijo. Karl in Zita sta skušala parkrat priti na ogrski prestol in si posaditi na glavo Stefanovo krono, toda sreča jima ni bila mila. Toda vlada v Budapešti drži monarhistično zastavo kvišku in čaka, kedaj bo iztaknila kakega pripravne kandidata za kraljevsko službo. Največja ovira ji je mala ententa, ki ni prav nič naklonjena ogrski monarhiji. Najmanj ji je še po godu povratek Habsburžanov, zato pazi na vsak korak ogrske vlade.

Ministri ogrske vlade imajo naslov »kraljevski« ministri, njeni poslaniki se imenujejo »kraljevski« poslaniki, njena pošta je »kraljevska« pošta, njena armada je »kraljevska« armada. Horthy je sedanjí governer, oziroma gerent ogrske »kraljevine«. On ima moč razpuščati parlament, imenovati ministre, je poveljnik armade in vrši druge posle, ki spadajo v področje kralja. Ker ga dežela nima, izvršuje »funkcije« regent.

Ogrska zakonodaja ima sedaj samo eno zbornico. Do razpada Avstro-Ogrske je imela dve, zbornico poslancev in zbornico magnatov. Kadar si dežela najde kralja, se bo zbornica magnatov (velikašev) zopet uvedla. Sedanjí parlament ima 245 poslancev.

Na Ogrskem je dosedaj nad dvajset politični strank. Nekateri izmed njih nimajo nikakega zastopstva v državnem zboru. Ker je politična zrelost ljudstva nizka, se imenuje večina strank po imenu voditeljev, kakor je bilo to v navadi tudi na Hrvaškem, kjer so nosile stran-

ke ime voditeljev, kakor naprimer staričevičanci, frankovci itd.

Poslanci sedanjega ogrskega državnega zbora, ki so bili izvoljeni leta 1922, pripadajo sledečim političnim skupinam:

Vladne stranke:

Klerikalci (znani tudi kot krščanska stranka belega terorja 139, Wolfovci 4, Ernst-Hussarjeva skupina, ki nosi ime krščanska socialna stranka 11, Heinricheva skupina 2; skupno število vladnih poslancev 156.

Opozicionalne stranke:

Andrassy-Friedrichova skupina 13, Hallerjeva skupina 7, Vassonijeva skupina 4, Rassayjeva skupina 10, mali kmečki posestniki — Košutova stranka iz leta 1848 2, Neodvisni 3, Narod. delavska stranka 2, Agrarni socialisti 1, Socialni demokratje 25; Skupaj 67. Divjaki (poslanci, ki ne pripadajo nobeni stranki) 21, en sedež je nezaseden. Skupaj vseh poslancev 245.

Opozicionalne stranke so enotne v nastopanju proti sedanjí vladi, toda še to vsaka na svoj način. Med socialisti in drugimi vladi nasprotnimi strankami je ravno tako nasprotstvo, kakor med vlado in socialisti.

Horthyjeva »krščanska« stranka ima dovolj poslancev za kontroliranje parlamenta. Pripadajo ji aristokrati; večji posestniki in nezavedna masa, Wolfovski skupina vodi boj proti židom. Krščanski socialisti so katoliška skupina. Heinrichova stranka reprezentira interese velike industrije, Socialdemokratska stranka je v progonih izgubila veliko svojega radikalizma in je v delavskem svetu danes smatrana za konservativno stranko. Kot radikalna delavska stranka, kakor so n. pr. v nekaterih deželah, ne bo mogla eksistirati, ker bi jo Horthyjev teror hitro zatrl. Komunistične stranke ni več, razun kolikor sestoji iz beguncev, ki žive na Dunaju in drugih mestih Evrope. Njen prejšnji vodja Bela Kun je nekje v Rusiji.

Politični pregled.

SLOVENIJA.

Celjski kongres je postavil novo organizatorično podlago naši stranki v Sloveniji. Povsod opazujemo živahnejše

življenje, ki obeta pokazati v bližnji bodočnosti lepe uspehe. Začenja se s sistematičnim pridobivanjem članov, nabiranjem kadra zaupnikov in agitator-

jev. Poživeti pa je treba tudi idejno, izobraževalno delo. V to svrhu nameravamo v zimskih mesecih prirediti niz predavanj in diskusij po vseh večjih krajih Slovenije. Prepri in razdori med socialističnimi strukami samimi, kolebanje med različnimi strankami, ki se je v zadnjih letih tako žalostno razpaslo med našim delavstvom, je samo posledica pomanjkanja politične vzgoje, pa tudi samovzgoje vsakega posameznika, posebno mladine.

Delavska mladina je sama sprevidela ta nedostatek in je zato pred mesecema ustanovila Udruženje Delavskih Rediteljev (UDR), ki obeta obnoviti delavski pokret v Sloveniji. Vrli Siščenčani so prvi osnovali svojo edinico začeli z delom, pa že narašča to gibanje v Ljubljani in okolici, tu se širi preko Zagorja in Celja v Maribor. UDR sicer ni politična organizacija, ali je organizacija socialističnega delavstva, posebno mladine, ki si je postavila za cilj delavski socialistični pokret poživeti s tem, da vsak član vzgaja najprvo sebe samega k disciplini, samozatajevanju, da se izobražuje, vsposoblja za pozitivno delo v vseh panogah delavskega gibanja ter s tem ustvarjajočim delom ubija nezdravo in škodljivo prerekanje, kritiziranje, zabavljanje.

Če vztraja naša mladina UDR na poti, po kateri stopa, obetajo se stranki v Sloveniji lepši časi!

Kakor smo že javili, je vodja hrvaških separatistov Radić odšel v inozemstvo. S tem je v notranje političnem razvoju, ki stoji zaenkrat popolnoma v znamenju državno-pravnih sporov, nastala nova situacija. Radićevci so ostali brez voditelja in zadnja karta Radića — pomoč od zunaj — bo kmalu izigrana in ni dvoma, da bo Radić to igro izgubil. To čutijo že naši klerikalci, ki so se zelo odmaknili od Radića in bloka. Naši klerikalci — vsaj dr. Korošec — bi najrajše odšli iz opozicije, v kateri so pomagali, da je prišla radikalna vlada na krmilo, naravnost v vlado. Toda boje se svojih demagogično nahujskanih mas. V klerikalni stranki bojujeta zato oster boj dve struji: Koroščeva, ki je za vstop v vlado in Gosarjeva, ki je za nadaljevanje separatistične politike. Pod pretnjo, da razbijejo stranko, so Gosarjevci ob zadnjem katoliškem shodu v Ljubljani prisilili Korošca, da je vstop v vlado — vsaj začasno — odložil. Radikalci, ki nimajo v parlamentu zanesljive večine, bi seveda klerikalce prav radi pritegnili k sebi v vlado, ne da bi jim bilo seveda zato treba plačati prevelikega računa. Pa se bodo že pogodili, če ne drugega, dali bodo duhovnikom boljše draginjske doklade, izročili jim upravo Slovenije — pa bo mirna Bosna! Slovenski klerikalni volilci pa vidijo že sedaj in bodo še jasnejše vi-

deli, kako so jih klerikalci s svojo »avtonomijo« prevarili. Poleg beograjskega radikalskega se nam obeta še ljubljanski klerikalni centralizem. In dva biča bosta tepla bolj kot tepe en sam!

HRVATSKA.

Na Hrvaškem so hrvaški nacionalisti (frankovski fašisti) proslavili rojstvo prestolnaslednika s tem, da so ustrelili nekega policaja. To bo vlada porabila za to, da bo pospešila korake, ki jih namerava podvzeti proti hrvaškim separatistom. Vlada grozi, da bo začela uporabljati famozni zakon o zaščiti države tudi proti Radićevcem in frankovcem. Nekaj političnih voditeljev je baje policija že zaprla, policija pa pripravlja še nadaljne aretacije. Tako se rešujejo pri nas državno-pravna vprašanja s policijo in ječo!

Pretečni teden so se vrnili iz dveh letne ječe bivši komunistični poslanci Filipović, Copic in Kovačević. Beograjsko delavstvo je hotelo žrtve meščanske reakcije pozdraviti, kar pa je policija poskušala prerečiti. Prišlo je zato s policijo do konflikta, pri čemur je policija nastopila s sabljami in celo s puškami. Ranjen sicer ni bil nihče, vendar pa je policija s pomočjo »nacionalnega« občinstva, kakor pišejo meščanski listi (najhujše Orjuna ali pa srbskih fašistov) aretirala 72 demonstrantov. Večino so po 2—3-dnevnem zaporu izpustili, nekaj demonstrantov pa je policija izročila sodišču, da jih sodi po zakonu o zaščiti države. Postopanje policije je izzvalo ogorčenje v vseh delavskih krogih, kajti tekla je delavska kri.

NOTRANJI POLITIČNI PREGLED.

V Beogradu se pripravljajo na jesensko zasedanje parlamenta, ki prinese nov državni proračun, z njim nove davke in pravijo — železničarsko pragmatiko. Bomo videli!

Amnestija. Ob rojstvu prestolnaslednika je izdal kralj ukaz, s katerim se odpušča, oz. zniža kazni nekaterim vrstam obsojencev. Od amnestije pa so izključeni vsi politični zločinci. Tak je kurz v svobodni Jugoslaviji!

ZUNANJI POLITIČNI PREGLED.

NEMCIJA.

Nova vlada se trudi doseči zboljšanje odnosov s francosko. Posebno jo sili v to brezupno stanje nemškega gospodarstva. Nemška marka je postala v vrednosti enaka ruskem rublju. Za 1 Din dobiš nad en milijon mark! Občudovanja vredna je disciplina in samozatajevanje nemškega naroda, ki te strahote prenaša s tako potrpežljivostjo. Nemški nacionalisti na desni in komunisti na levi sicer skušajo speljati Nemčijo v revolucijo, vendar izgleda, da bo Nemčija prebrodila tudi te težave in da bo raje skušala najti sporazum s Francosko.

Zgodovina internacionale

Zgodovina od prve do druge internacionale.

(Ameriški družinski koledar 1917.)

Anglija je v tistih časih veljala za deželo svobode in London je bil pribežališče vsakovrstnih političnih beguncev. V Evropi ni bilo nobenega revolucionarnega gibanja, nobene revolucionarne ideje, ki ne bi bila imela v Londonu svojih zastopnikov. Zlasti veliko število Nemcev, ki so morali zapustiti domovino vsled revolucije leta 1848, potem Poljakov in Rusov, ter Italijanov.

V interesu kapitalistične produkcije, ki je hotela kaj profitirati od svetovne razstave, so poslali iz Francije nekoliko delavcev, izvoljenih od njih lastnih tovarišev, s posebnim dovoljenjem Napoleona III. na državne stroške v London. Tudi nekateri nemški delavci so bili od delodajalcev poslani tja.

Prvi korak.

Angleški delavci so sprejeli svoje tovariše v bratsko prisrčnostjo in priredili »slavnost mednarodnega pobratimstva«, kjer so govorili delavci različnih narodov. Tukaj je bila izrečena tudi želja, da bi se ustanovila kakorkoli trajna zveza vseh evropskih delavcev. Ali takrat še nikomur ni bilo jasno, kako bi se to realiziralo.

Leta 1863., dne 22. julija, so londonški delavci priredili manifestacijo za podpore za svoj boj proti carizmu. Manifestacije se je udeležilo tudi nekaj

francoskih delavcev; želja po mednarodni zvezi se je ponovila.

Sedaj pa ni ostalo pri želji. Ustanovil se je poseben odbor, ki je izdelal adresu francoskim delavcem, naglašajoč kapitalistično izkoriščanje in škodljivost mednarodne konkurence. Odločilni stavki te adrese so se glasili:

»Kadarkoli so delavci kakšne dežele dovolj organizirani, da morejo zahtevati boljše mezde in krajši delovni čas, jim odgovorjajo delodajalci z grožnjo, da bodo nastavili cenejše tuje delavce. To zlo more odstraniti le mednarodna organizacija delavskega razreda.«

Po sprejetju te adrese so francoski delavci takoj izvolili deputacijo, da odnese njih pritrjujoči odgovor v London. Da sprejmejo to deputacijo, so londonški delavci sklicali shod v St. Martins Hall. In tukaj se je porodila prva delavska Internacionala.

Shod v Martins Hall v Londonu je bil sklican dne 28. septembra 1864. Pomemben je bil v vsakem oziru. Vredno je, da se saj nekoliko natančneje pobavimo z njim.

Za predsednika je bil izvoljen profesor Beesly, ki se je v tistih časih zelo zanimal za Internacionalo in se tudi aktivno udeleževal gibanja.

Francosko deputacijo je vodil Henri L. Tolain. On je na shodu prečital odgovor svojih rojakov na adresu londonškega delavstva. Izkazalo se je, da Francozi popolnoma pritrjujejo angleškemu stališču, da priznavajo potrebo mednarodne delavske solidarnosti in odobra-

vajo ustanovitev organizacije, ki bi dala tej solidarnosti tudi zunanjo obliko in materielno podlago.

Na shodu se je razvila razprava, ki se je zaključila s tem, da je bil izvoljen poseben odbor z nalogo, naj izdela pravila in program za mednarodno delavsko organizacijo. Oboje naj bi provizorično veljalo do prihodnjega kongresa.

Izvoljeni in pozneje pomožni odbor je imel od začetka mednarodno značaj; med njegovimi člani je bilo enindvajset Angležev, deset Nemcev, devet Francozov, šest Italijanov, dva Poljaka in dva Švicarja.

Da se olajša delo, je bil izvoljen pododbor, ki naj bi sestavil načrte programa in jih predložil odboru. To se je zgodilo; pododsek je predložil dva načrta. Enega je izdelal znani italijanski bojevnik za svobodo Mazzini, čigar ime sedaj razni šovinisti zelo po krivem zlorablja; drugi načrt je sestavil Karl Marx, najbistrejša glava Internacionala, globokoumen poznavalec gospodarskih zakonov in stvarnik socialistične teorije.

Marx.

Karl Marx je bil rojen leta 1818. v Trierju, ter je študiral pravo in filozofijo na vseučiliščih v Bonnu in Berlinu. Začetkoma se je hotel popolnoma posvetiti akademskemu življenju. Njegov temperament pa ga je vabil v politiko. Problemi in živahno politično gibanje štiridesetih let ga je privedlo v časnikarstvo, kjer je mogel najbolje zadošča-

ti svojemu notranjemu nagnenju in porabiti svoje bogato znanje. Postal je sotrudnik lista »Rheinische Zeitung« in kmalu je bil njegov glavni urednik.

Svobodomiselné ideje, ki jih je list razvijal, so tembolj dražile živce reakcionarne vlade, ker jih je časopis ognjevitost zastopal. Čim več vpliva je pridobival list, tem besnejše je bilo nazadnjaštvo in leta 1843. je vlada kratkoma lo zatrla »Rheinische Zeitung«.

Nato se je Marx preselil v Pariz, kjer se je poglobil v narodno-gospodarske študije. Ali tudi v Parizu ni imel miru. Leta 1845. je bil izgnan, pa je odšel v Bruselj.

Temeljito proučevanje narodnega gospodarstva je odprlo Marxu nov svet. Plodovi teh študij, ki so pomenili pravo revolucijo zgodovinskega pojmovanja, so se objavili v raznih spisih, ki jih je izdal v Bruselju. Bilo mu je pa tudi jasno, da ne zadostuje sama literatura, pa je razvil v družbi s Friderikom Engelsom živahno agitacijo. Leta 1847. je izšel od obeh sestavljeni glasoviti »Komunistični manifest«, ki se je končal z zgodovinskimi besedami:

»Proletarci nimajo ničesar, kar bi mogli izgubiti, razun svojih verig, pridobiti pa imajo svet. Proletarci vseh dežel, združite se!»

Ko je bila revolucija leta 1848. tudi v nemških deželah v krvi zadušena, se je vrnil Marx v Nemčijo, da bi mogel doma aktivno delati za socialistične ideje. Ustanovil je v Kelmorajnu list »Neue Rheinische Zeitung«. Dalje prihodnjč.

RUSIJA.

Naša vlada skuša najti pota, da vpostavi diplomatske stike s Rusijo. Naš dosedanji poslanik na Grškem Balugdič, ki je bil najboljši prijatelj bivšega kralja Petra, ko je šel kralj Peter bil na Švicarskem revolucionar, pride za poslanika v Berlin, kjer je baje najugodnejše mesto za to, da se stopi v stik z moskovsko vlado. Če bi že enkrat bil, da pridemo v redne diplomatske odnose z Rusijo.

IZ ČASOPISJA.

V čast prihoda N. Vel . . . »Radničke Novine« pišejo ob priliki povratka kralja iz Bleda v Beograd: Niso streljali topovi . . . Niso bile zaprte trgovine in gostilne . . . Ali morali so ubogi delavci prenehati z delom na zgradbah.

Dnevne vesti.

LJUBLJANSKO OKROŽJE.

Ljubljana. Velesejem je dosegel precejšen uspeh. Zlasti pri nekaterih strokah kovinske industrije so se sklenile prav lepe kupčije. Tudi produktivna zadruška kleparjev, na katero izložbo smo zadnjikrat opozorili, je napravila na sejmju prav lepe kupčije. Razprodala je svoje izdelane produkte in še novih naročil je dobila. Zadruga bo dobila od slej novo ime. Imenovala se bo »Jugometalija«, kar je zanjo prav prikladno. Kar se pa tiče njenega napredka, smo pa prepričani, da se bo do prihodnjega velesejma zopet razširila. — Vreme je bilo na oba praznika zelo lepo in je privabilo cele trume tujcev na velesejm. Vlaki so bili tako natlačeni, da ni bilo dobiti sedežev. Tudi so bili zadnji dnevi zelo živahni. — Politično življenje, ki je v zadnjih dneh zamrlo, se zopet oživlja. V delavskem pokretu se zlasti Strokovna komisija živahno giblje. V soboto (na praznik) je sklicala dva shoda in sicer enega v Ljubljani pri »Levu« in drugega v Mostah »Pod lipo«. Oba shoda sta bila zelo lepo obiskana. Na shodih so poleg domačih govornikov poročali tudi delegati GRSJ ss. Vilim Bukšeg in Bogdan Krekić iz Zagreba in Blagoje Bračinac iz Beograda. Omenjeni sodruzi so prišli v Ljubljano na plenarno sejo Strokovne komisije, ki se je vršila preteklo nedeljo. Na tej seji se je obravnavalo vprašanje zedinjenja posameznih strok z ostalimi pokrajnami in kakor izvemo, se je dosegel popoln sporazum. — Ljubljanski »Udarniki« so napravili v nedeljo izlet v Šoštanj, kjer je bil nastop DTE iz mariborskega okrožja. Posamezni člani UDR so se o prireditvi in izletu prav pohvalno izražali. Izleta v Šoštanj so se udeležili tudi »Udarniki« iz Maribora, kar je pač veselo znamenje za napredek naše rediteljske organizacije. Za »Socialista« sem vam že zadnjič poročal, vlada pri nas precejšnje zanimanje. Od celjskega kongresa sem je pridobil gotovo okoli 200 novih naročnikov. Število naročnikov se bo pa še prav znatno dvignilo, ker se delavstvo po tovarnah nanj zelo rado naroča. Dobro bi bilo organizirati po vseh tovarnah poverjenštva za list, kakor je po nekaterih tovarnah že izvedeno in se je tudi prav dobro obneslo. Na splošnem pa lahko rečemo, da nismo pričakovali, da se bo pokret v Ljubljani, ki je bil tako zelo razdejan, tako hitro ozdravil.

Vič pri Ljubljani. »Socialist« je ubral prav pravilno pot, da prinaša iz posameznih krajev kratka poročila o dogodkih v dotičnem kraju in o društvenem delovanju. Seveda ne smejo biti taka poročila preveč dolga, ker bi se porabilo preveč prostora v listu in ker dolgih besedičenj sploh ni potreba. — Posebnih dogodkov se v zadnjem času časa pri nas ni dogodilo, razen, da smo obiskovali velesejm. Strokovna komisija je storila prav dobro delo, ko se je potrudila, da smo dobili člani strokovnih organizacij polovično vstopnino. Škoda je le, da je sejmški urad z rešitvijo dotične prošnje toliko časa odlašal, tako da smo imeli le en dan časa, da obvestimo delavstvo o polovičnih vstopnicah. Iz naše (tobačne) tovarne se jih je oglasilo nekaj čez sto, pa bi se jih gotovo kakih 300, če bi bili ob pravem času zvedeli, da je polovična vstopnina dovoljena. Seveda je po točki zvoniti prepozno, za drugič bo pa treba drugače prijeti. Društveno delovanje

Zakaj?

Zato, ker je Stejić (atentator na kralja leta 1921.) vrgele bombo iz nove zgradbe, čeprav Stejić ni bil zidar ampak slikar! Vse eno! On je vrgele bombo iz zgradbe. Zato se ob prihodu Nj. Vel. ne sme delati na novih zgradbah . . . In vsem delavcem, ki so 4. t. m. delali na zgradbah, ob katerih se je peljal Nj. Vel., je policija prepovedala delati.

In tako so ti nedolžni ljudje izgubili po en dnevni zaslužek, ko niso bili razporejeni za to zgubo in to vse v čast prihoda Nj. Vel.

Ali se tako utrjuje in popularizira monarhija?

Mi pa se spominjamo na razne držane praznike, ko delavec ne sme delati, ko bi rad delal, pa tudi plače zato ne dobiva . . .

je pri nas še precej živo, če ravno bi bilo že boljše. Za enkrat naj omenimo le delovanje »Svobode«, ki ima prav dober tamburaški odsek, ki igra zelo lepo, le nekaterim mladeničem bi bilo še treba jasno predočiti, kakšna je razlika med »Svobodo« in »Sokolom«. Dramatični odsek je pa še najbolj agilen izmed vseh odsekov, a ta ima pa zopet to zapreko, da nimamo odra. To je pa vprašanje, ki ga bo morala rešiti naša »Zadruga za zgradbo delavskega doma«, ki ima precej članov, le več energije bo potrebovala za premaganje takih težkoč. O ostalem bom pa drugič obširneje poročal.

Moste pri Ljubljani. Zadnjič sem poročal, da pri nas zlasti strokovne organizacije prav lepo napredujejo. To je dokaz tudi shod, ki ga je sklical Medstrokovni odbor GRSJ na praznik v gostilno »Pod lipo«. Obširni salon je bil skoro popolnoma zaseden, zlasti kemični delavci in pa kovinarji iz Lajovičeve tovarne so shod dobro posetili. S. Svetek je poročal o delovanju strokovnih organizacij, ter tudi pripomnil, da je ta shod priča, da smo preboleli krizo, ki je razjedala delavske vrste. S. Vilim Bukšeg iz Zagreba je poročal o položaju hrvatskega proletarijata in o prizadevanju za zedinjenje in ozdravljenje delavskega pokreta v Jugoslaviji. Govor s. Bukšega so zborovalci prav pazno poslušali in mu glasno pritrdjevali. S. Cof je končno poročal, da vlada med delavstvom veliko nezadovoljstvo s poslovanjem bolniških blagajn. Navajal je slučaj, če kdo umre, bi bilo treba, da dobe njegovi sorodniki takoj izplačano posmrtnino, da morejo preskrbeti in plačati pogreb, ker je revščina med delavstvom taka, da so stroški za tak pogreb pravi luksuz. Vendar bolniška blagajna včasih tako počasi posluje, da izplača ta denar šele v 2 do 3 tednih. Isto je z izplačevanjem bolniških podpor, ki se tudi na tak način zavlačujejo. Nazadnje je s. Cof poročal o gibanju v Mostah in zelo lepo pohvalil pisanje našega »Socialista«. — S. Bukšeg je na izvajanja s. Cofa obširno odgovoril, ter glede poslovanja bolniške blagajne poročal, naj se vse take nadostatke zbere, ter sporoči ravnateljstvu ljubljanskega urada, ker spada to v njegov delokrog. Kakor rečeno, je bil shod zelo lep, nagajati je hotel le neki pijani komunist po imenu Vojska, katerega so pa zaupniki odstranili iz dvorane. Shod je napravil na navzoče kar najlepši utis in upamo, da se bodo taki shodi čim pogosteje sklicali.

Jesenice. Preteklo nedeljo so imeli naši komunci sestanek za ustanovitev nezavisne kovinarske organizacije. Sedaj so pokazali pravo barvo, kaj jih je pri zadnjih mezdih gibanjih bolelo. Izkali so vzrok za ustanovitev nezavisne organizacije, zato so kritizirali vse križem, a na mezdni razpravi so pa molčali kot — grobovi. No, ker delavstvo ni našedlo na njihov lim, kakor so računali, zato so morali sedaj pokazati pravo barvo. Vendar komunizem tudi pri nas ne gre več v klasje, če ravno je bila tukaj ena izmed največjih njegovih trdnjav. Delavstvo je sito vseh tistih fraz in grdenj, zato pričakujemo tudi mi, da so nastopili za socializem boljše časi.

CELJSKO OKROŽJE.

Člansko zborovanje krajevne organizacije v Celju je bilo zelo zanimivo, škoda, da je bilo slabo obiskano. S. Če-

bular je poročal o sklepih izrednega strankinega kongresa. K besedi se je oglašil s. Leskošek, katerega namen je bil socialistično stranko, katere član še on je, omalovaževati. S. Koren mu je dal temu primeren odgovor in je prečital sklep socialistične delavske Internacionale, ki se glasi: Socialistična delavska Internacionala pozivlja vse delavstvo k zedinjenju socialističnega gibanja v posameznih deželah in v Internacionali. Sklenila je na podlagi sprejetih sklepov in resolucij z vsemi pritiskimi delati za udeležitev zedinjenja. Po zivlja socialiste vseh dežel njen trud podpreti s tem, da se s krepkovoljnostnim načinom pomaga urediti eno proletarsko enotno fronto proti kapitalizmu in imperializmu, tako v svoji lastni deželi kakor tudi v okrilju internacionalnih proletarskih organizacij. To je temelj, na podlagi katerega se je vršil izredni kongres v Celju. — Poročilo je bilo z odobravanjem sprejeto. Za delegata n. glavni strankin kongres v Beogradu se je na predlog s. Leskoška glasovalo tajno. Izvoliti je bilo tri delegate. Krajevni odbor je predlagal, da delegira samo enega, ki bo imel pravico glasovanja za tri. Oddanih glasov je bilo 99, trije neveljavni, 66 je dobil s. Koren, 15 s. Leskovšek, ostali razkropljeni. Izvoljen je torej z večino glasov s. Koren za delegata na strankin kongres v Beogradu.

Iz seje mestnega šolskega sveta celjskega. Pri prečitjanju odlokov višjega šolskega sveta, vpraša s. Koren, kako to, da se vsako leto spreminjajo knjižni učni predmeti tako, da so primorani starši kupovati nove knjige, ki stanejo naravnost velikanske svote, da jih delavski in tudi uradniški sloji ne morejo prenašati. Zagotovi se mu, da bodo sedaj izdane na novo spisane knjige ostale stalno. Bomo videli! V sled tega predlaga s. Koren za proračunsko leto 1924 zvišanje prispevkov za nabavo učnih predmetov za revne otroke od 2000 na 4000 Din, kar se je soglasno sprejelo. Odobri se predlog za nabavo 20 novih klopi. Sklene se za deklice, ki obiskujejo iz okoliških občin mestno meščansko dekliško šolo, pobirati letni prispevek 100 Din. Pri slučajnostih je predlagal s. Koren, da se naj šolski svet zavzame in napravi vse korake, da bo otroški vrtec v Gaberju služil namenu, kateremu je bil posvečen; sprejeto.

Na naslov stanovanjske oblasti celjske. Delovanje stanovanjskega razsodišča je na komodnosti nekaterih gospodov priselnic običajno. Cela vrsta najemnikov še čaka na razsodbo glede najemnin in plačuje vsled tega še vedno staro najemnino in ki bodo po razsodbi, če se jim najemnina zviša, hučo prizadeti, ker bodo morali plačevati razliko za nazaj. Opozorjamo stanovanjski urad naj pozove gospode priselnike, da se razsodbe vendar enkrat objavijo prizadetim strankam.

Kapitalist, ki zmerja delavstvo s tatovi in boljševiki. Ivo Ravnikarju je zgorela hiša, katero si je pustil od zidarskega mojstra Nerada zopet zidati. Stavbinski delavci so pa kakor izgleda po nazorih I. R. sam »ksindl«, katere se lahko zmerja in nazivlje kakor se mu zljubi. Takoj ko smo prestopili njegov prag je stopil k g. Peršaku, polirju in mu rekel kako mora biti Nerad tako neumen in vzeti takšne ljudi na delo kakor je Filipič, ta je vendar najhujši boljševik! To si mi v interesu delavstva od vseh teh od delavstva in kmečkega ljudstva obogatelih gospodov prenapetnežev, ki so sladki kakor sama medica, kadar mu pride kakšen umazan delavec ali žena v njegovo štacuno, strupeni pa kakor gad na delavstvo če jim je znano, da je dotični organiziran, prepovemo. Celo vrsto stvari bi lahko popisali, ampak vsled pomanjkanja protora naj to zaenkrat zadostuje. Delavstvo pa opozorjamo na zlato firmo Ivan Ravnikar, da mu naj pridno nosi svoje grenko zaslužene groše, da bo lahko z njimi še bolj predrzen.

Oplotnica. V nedeljo 9. t. m. se je v Oplotnici ustanovilo delavsko izobraževalno društvo »Svoboda«. Po referatu o pomenu delavskih kulturnih organizacij se je izvolil sledeči ustanovni odbor: predsednik: Rudolf Perbil; tajnik: Maks Leskovar; blagajnik: Karol Polet; odborniki: Škofec Ivan in Flor Ljudevit.

V nedeljo 9. t. m. se je vršilo člansko zborovanje krajevne organizacije v

Oplotnici. Poročal je o razmerju v stranki s. Čebular iz Celja. Konstatiralo se je, da v Oplotnici po zedinjenju stranke članstvo vidno narašča, kar nam zadostuje, da bomo zmogli vse, kar je proti nam.

Krajevna organizacija v Oplotnici opozarja vse svoje člane in somišljenike, da se izogibajo trgovin, ki se boje delavskih zborovanj. Posebno se boji naših zborovanj najemnik trgovine v Oplotnici g. Franjo Žagar. To našim članom in somišljenikom v vednost in ravnjanje.

Okrožni zlet Delovskih Telovadnih Enot v Šoštanju. Delovske Telovadne Enote so prihitele preteklo nedeljo v Šoštanj. Že v soboto so se pripeljali pevci in pevke mariborske »Svobode«, ki so priredili zvečer v dvorani »Uniona« koncert. Zbor, moški in mešani, je izvajal pod vodstvom s. prof. Hladkya več pesmi s tisto preciznostjo, ki je zboru lastna. — V nedeljo zjutraj se je grupiral sprevod na trgu, odkoder se je pomikal na kolodvor po z vlakom došle goste. Po dohodu gostov so bili pozdravni govori na trgu z balkona po leg občinske hiše, raz katerega so izvesili zastavo DTE Ljubljana. — Govorili so ss. Bajt, Koren, Klenovšek, Vido- vič, za UDR s. Svetek Andrej. V sprevodu so bili telovadci iz Maribora, Studencev, Ljubljana-Siška in Šoštanj, in Udarniki iz Ljubljane in Maribora. Sprevod, na čelu trboveljska godba je krenil na telovadišče, kjer so pričele skušnje telovadcev in telovadkinj. — Popoldne so nastopili telovadci in telovadkinje na travniku poleg kolodvora. Okoli 80 telovadcev in 40 telovadkinj je nastopilo s prostimi vajami. Že ta nastop je pokazal, da DTE goje telovadbo z vso resnostjo, tehnika, sigurno izvajanje, umerjene kretnje, vse v taktu in enakomerno. Omeniti je treba šoštanjske telovadce, ki so nastopili z eno z ostalimi. Vaje na orodju so presenetile, zlasti telovadba na drogu, pri kateri telovadkinje niso hotele zaostati. Omeniti moramo zadnjo skupino, ki dela čast vadiateljem. Mnoge je nastop DTE v Šoštanju pripravil od tega, da bodo stopili v vrste proletarskih telovadcev, kamor sleherni zavedni delavec in delavka spadata. Uniformirana četa Udarnikov iz Ljubljane je vzbujala posebno pozornost. Po telovadbi je bila veselica in prosta zabava. Gostje so z lepimi spomini na Šoštanj in tamonjše vrle sodruge odšli naslednjimi z vlaki, burno pozdravljeni po domačem proletarijatu. Tudi meščani, ki so imeli priliko gledati prireditve nacionalnih organizacij preteklo tedne, so se disciplini in dostojnemu nastopu proletarski organizaciji čudili in povdarjajo, da se naša prireditve predvsem v tem loči od nacionalističnih. Takih prireditvev DTE si želimo mnogo!

MARIBORSKO OKROŽJE.

Izprtje v železniških delavnicah v Mariboru končano. Delavstvo se je vrnilo v pondeljek na delo. Gibanje, ki je bilo docela neorganizirano je končalo tako kakor je bilo pač pričakovati. Vodstvo delavnice je končno odločilo o sprejemu delavcev in odločilo, da se jih deset po številu in dva vajuca vrže na cesto. Opuščeni so sledeči: s. Kmet France (član »Saveza«), Jelen Adolf, Nachtigall Ivan, Vidmar, Letnik, Magdič Drago, Kodrič, Grašič (član »Saveza«), Vivod, Gorjup in vajuca Lang Anton in Krajnc. — Vodstvo delavnic ni nikogar zaslialo ali sploh povedalo, zakaj jih vrže na cesto, informacije, ki jih je baje sprejelo zadostujejo. Državna uprava se poslužuje kapitalističnih manir in misli na ta način užugati izstradano delavstvo; prepričala se bo, da je njena namera neizvedljiva. — Pripomniti pa moramo, da je v tem gibanju hinavsko vsiljevanje klerikalnega poslanca Žebota delavstvo neprijetno dirnilo. Obnašanje »neodvisnih« ne moremo imenovati taktno, kajti shode, ki so jih sklicevale vse prizadete organizacije izrabljati za svoje svrhe in se v ta namen posluževati na lepkih firme »neodvisne« to pomeni izigravanje. »Glas Svobode« je pisal, da sta se pustila zaupnika »Saveza« ss. Kmet in Kren sama zapreti. Vlada da je hotela njima in »Savezu« stisniti v roko mučeniško palmo in da sta omenjena sodruka v službi vlade! — Nad tako podlo pisavo se je delavstvo zgražalo. V početku je Žorga prav pridno obiskoval vse shode, ko pa je bil položaj zable-

ten in je šlo h koncu, tedaj Žorga ni prišel več, da bi govoril o »akciji mas«. — »Šavez« in njegovi zaupniki so bili solidarni, vendar akcije kakoršna je bila ni mogla prevzeti organizacija na svoj račun. — Delavci v delavnicah pa bodo morali najti pot v organizacijo, sicer jih bo obratno ravnateljstvo vedno obvladalo. »Neodvisni« naj pa organizacije s frazami o »enotni fronti« in o »akcijah mas« ne razbijajo.

Za žrtve solidarnosti. Strokovna komisija in kraj. org. SSJ mariborska sta sklenila nabirati prispevke za žrtve delovske solidarnosti v marib. železniških delavnicah. Delavci in delavke žrtvujte po svojih močeh in podprite tiste, ki so postali žrtve v boju proti kapitalu. Nabiralne pole izdaja Strokovno tajništvo (Medstrokovni odbor) v Mariboru, Ruška cesta 7.

»Neodvisni« v Mariboru. Preteklo nedeljo so obdržali »neodvisni« komunisti velikanske shode na Štajerskem; v Mariboru je prisostvovalo shodu dr. Lemeža kar celih 100 ljudi, ki so mu koncem njegovega dveurnega govora z neprestanimi medklici dokazali, da jim dr. Lemežovo zabavljanje o vsem in čez vse ne gre v glavo. Dr. Lemež udriha po demokratih in l. 1918 in še čez je bil njihov človek, krivi socialiste da podpirajo buržuazijo, sam se pa veže s klerikalci! — Sicer smo po vselej kadarkoli pride v Maribor kak komunističen agitator zabavljati proti socialistom prepričani, da agitira za enotno fronto! Po nemško bi se reklo: »und willst du nicht mein Bruder sein, so hau' ich dir den Schädel ein!«

Mi smo proti manifestacijam v podobnih slučajih — buržuazije pa ni bilo. Zadnji petek bi se morala vršiti seja občinskega sveta. Demokrati, klerikalci in narodni soc. so poslali le par mož. Zastopnik demokratov je z besedami: kaj pa princ! opominjal župana, da naj otvori svečano sejo in dr. Leskovar, vodja monarhistično - republikanske stranke si je tudi že izprosil besedo, da spregovori o princu. Vendar ni bilo nič. Seja je bila nesklepčna, kajti naša socialistična načela za nas merodajna in če načela buržuaznih strank take manifestacije zahtevajo, naj bi se občinski odborniki teh strank potrudili na sejo. Mi ne slepomišimo, pač pa vi gospodje ne izpolnjujete patriotskih dolžnosti.

Društvo stanovanjskih najemnikov za Maribor in bližnjo okolico vabi vse najemnike in podnajemnike brez izjeme, na javni shod, ki se vrši v nedeljo dne 16. septembra ob pol 10. uri dopoldan v Götz-ovi dvorani.

Seja maribor. občinskega sveta dne 29. avgusta 1923.

Poročila odsekov.

Lastnik grada Berdajs prosi, da se mu dovoli skladišče petroleja v enem kletnem prostoru, in sicer do 10.000 kilogramov. Občinski svet mu na podlagi strokovnega mnenja stavbenega urada dovoli največjo množino 5000 kilogramov. Prošnji Karoline Pirchan za dovoljenje neke dvoriščne zgradbe, se ugodil pod pogojem, da preje zgradi stanovanjsko hišo, za katero ima že dovoljenje, še le potem sme omenjeno dvoriščno stavbo izvršiti.

Stavbenik Ubald Nasimbeni je v Koroškem predmestju postavil tvorniško poslopje za zvonolivarstvo. Proti temu se je pritožila drž. sadjarska in vinarška šola. Mestni svet je namreč storil napako, da je dal dovoljenje za to stavbo. Občinski svet pa je bil drugega mnenja. Obč. svet. Bahun je utemeljeval svoječasno že itak storjeni sklep, glasom katerega ne gre da bi se vse mesto smradilo s tovarnam, dasi nam je industrija vedno dobro došla. V Koroškem predmestju, zlasti okoli Ljudskega vrta so mnoge stavbe predvidene, kakor n. pr. otroška bolnica, ev. porodišnica, dijaški dom, poljedelska šola itd. Zato je bilo Melje določeno, kjer se naj zbira industrija, kjer je v bližini voda in železnica. Ugovoru proti zvonolivarstvu na nameravanem kraju, je občinski svet soglasno pritril, s pripombo, da naj g. Nasimbeni nameravno tovarno v stanovanja spremeni. Sicer pa te vrste industrije imamo že dovolj.

Potne dnevnice za magistratno uradništvo se zvišajo od dosedanjih zneskov 7, 10, 12 in 20 Din na 30 in 40 Din.

Gospod »vitez« Zagorski posredovalec si je umislil velikansko reklamno tablo v Barvarski ulici, in sicer brez dovoljenja. Tabla pa moti razsvetljavo in bi jo moral odstraniti. To pa zopet moti Zagorskega, ki plačuje »ogromen« letni davek 12.000 kron! Njegov ugovor se soglasno zavrne, če tudi je napravil občinskemu svetu hudo šolo, bo moral še le za dovoljenje prositi, kar je preje na plemiški način opustil. Trgovca g. Oset bi rad ob Aleksandrovi cesti napravil veliko mostovno tehtnico, ker ima občina svojo tehniko, katera se bo povečala se prošnji ni ugodilo.

Kreditna stavbena zadruga »Moj mir« in društvo »Lastni dom« prosita za stavbene parcele. Prostore dobe ob Radvanjski cesti po lastni kupni ceni

mestne občine, če dokažejo, da bodo res zidale.

Prebivalcem v Krčevini se sorazmerno kot v mestu poviša vodarina. Ti prebivalci se sicer s tem ne strinjajo, toda nočejo se prostovoljno priklopiti Mariboru, ki se mora prej ali slej razširiti, kakor se širijo vsa mesta. Okoliški prebivalci bi pač radi uživali vse udobnosti ki jih jim nudi mesto, a na drugi strani pa ne bi radi kaj plačali. Po rešitvi še nekaterih manjših stvari, zaključijo javno sejo, kateri je sledila tajna.

V tajni seji se je poročalo o stanju preiskave v mestni klavnici. Zadevo prevzame sedaj pravno-personalni odsek, ki bo zaslišal, na podlagi zbranega gradiva, ravnatelja Kerna. Proti Keru je ogromno materijala in bo moralo po seči sodišče v to grdo afero.

Iz stranke.

Strankino tajništvo SSJ v Celju se obrača na vse krajevne organizacije SSJ s sledečo okrožnico:

Spor v stranki in neprestano blatenje strankinih pristašev po časopisju, so privedli našo stranko na rob propada. S pokrajinskim kongresom, ki se je vršil 12. avgusta v Celju pa se je to razkrajnjenje nehalo. Novo pokrajinsko tajništvo smatra za svojo glavno nalogo, da zbere okrog sebe vse strankine pristaše in vabi tudi Vas, da stopite z njim v stik.

Velika večina socialističnih organizacij je to že storila. Na kongresu, ki se je vršil dne 12. avgusta t. l. v Celju, je bilo zastopanih 25 organizacij z 1667 člani, katere je zastopalo 31 delegatov iz Slovenije. Glasom sklepa glavnega odbora SSJ v Beogradu in v smislu sklepa pov internacionalnega kongresa v Hamburgu se mora socialistični proletarijat vseh dežel združiti v eno organizacijo. V Celju smo to storili.

Vse one organizacije, ki niso bile na tem kongresu vsled kakoršnega si koli vzroka, a žele stopiti z nami v stik, naj pišejo na pokrajinsko tajništvo SSJ v Celju po govornika, ki jim bode izčrpno razložil vse.

Celjski kongres je sklenil, da se morajo z dnem kongresa vsi dosednji socialistični listi »Enakost«, »Zarja« in »Naprej« združiti v nov tednik »Socialista«. Ta tednik bo edino uradno glasilo Socialistične Stranke Jugoslavije za Slovenijo. Od tega kongresa nadalje tudi »Ljudski Glas« in »Naprej« nista več strankini glasila in nista več uradna izhajata, še manj pa pisati v imenu Socialistične Stranke Jugoslavije. Sodrugi! Delajte povsod za naše novo glavno glasilo! V vsako delavsko družino mora list priti! Člani naše politične organizacije morajo biti naročniki »Socialista«!

Ob enem s to okrožnico pošiljamo tudi nove tiskovine, kakor pristopne izjave in obračunske tiskovine. Navodilo za obračunavanje prispevkov imate na tiskovinah. Vse stare morebitne tiskovine, ki jih imate od starega Pokrajinskega tajništva, kakor legitimacije, znamke in drugo, zberite skupaj in s seznamom pošljite na podpisano tajništvo v Celje. Pošljite tudi nemudoma članske sezname, da Vam zamoremo poslati nove znamke za Vašo organizacijo.

Strokovni pregled.

Resnica o štrajku v Subotici. Vsem čitateljem so znane komunistične laži o s. Bračinacu, tajniku kovinarjev v Beogradu in ančelniku naše stranke, češ, da je ob priliki kovinarskega štrajka v Subotici dobavljal podjetju štrajkbreherje. Celu Bernotovci so trosili po Slovenskem te laži, ker se pripravljajo očividno za spojitve s komunisti.

S. Bračinac je zahteval sestavo posebne preiskovalne komisije, ki naj to subotičko afero prečisti. V to komisijo je tudi komunistična strokovna organizacija poslala dva člana in to Drag. Bukovića in Milana Grojića. Ta komisija objavljala sedaj v »Radniških Novinah« od 5. t. m. rezultat preiskave, ki daje s. Bračinacu sijajno zadoščenje. Tozadevni zapisnik konstatira namreč, da je »Organizovani Radnik« (komunistično strokovno glasilo) prinašalo na podlagi neresničnih informacij te laži o s. Bračinacu. Zapisnik konstatira nadalje, da obtožbe proti s. Bračinacu ne odovarjajo istini. Nekorektno so postopali posamezni subotički delavci.

Dne 21., 22. in 23. septembra se vrši glavni strankin kongres Socialistične Stranke Jugoslavije v Beogradu. Nemudoma sklicujte članska zborovanja, da izvolite delegate za ta kongres. Z ozirom na velike stroške, ki bi jih posamezne organizacije imele, če bi poslale vsaka zase svoje delegate, je potrebno, da se več organizacij združi in skupno pošlje delegata z več glasovi, ker daje vsakih 100 članov en glas. Zunanje organizacije lahko pošljejo svoja poverila za tega ali onega sodruga, ki bi naj njih organizacijo zastopal na glavni strankinem kongresu.

Sklicujte nujno članska zborovanja ali če to ni mogoče odborove seje, ter se temeljito posvetujte v smislu te okrožnice.

Končno naj Vam velja kot zadnji poziv v te okrožnici ta, da nabirajte naročnike in dopisujte o tamošnjih razmerah v »Socialista«. Skupno delo vseh proletarcev bode rodilo dobre sadove. Z združenimi močmi bomo premagali reakcijo in zatiralce proletarijata celega sveta. Zato na delo!

Za pokrajinsko tajništvo SSJ v Celju,
Gosposka ulica 2.

Čebular m. p.

Iz seje strankinega načelstva SSJ.

V soboto, dne 1. septembra t. l. se je vršila v Celju seja načelstva SSJ.

Na tej seji se je ugotovilo, da se je posrečilo postaviti pri listu »Volksstimme« gospodarsko ravnatežje. Z ozirom na to se je sklenilo, da bo izhajal list tudi nadalje še po dvakrat na teden. Z ozirom na strankin kongres se je sklenilo, da imajo organizirati volitve za kongres v smislu pravilnika okrožni odbori. Sklenilo se je, da se obrne strankino tajništvo na vse organizacije s posebno okrožnico, v kateri naj se jim pojasni političen položaj, kakor je nastal po kongresu v Celju.

Razpravljajoč o taktiki stranke napram socialističnim in marksističnim skupinam, je sklenilo načelstvo, da se ima postopati v agitaciji z ozirom na potrebo duhovne spojitve teh skupin s stranko načelno in stvarno in da je zavrniti taktiko laži in obrekovanja, ki se je poslužilo nasprotne skupine.

glasno predlagati »Uniji stavbinskih delavcev«, da takoj odpove dogovor z dne 30. avgusta 1923, zlasti točko III. dogovora, ter izjavljamo, da protizakonitih in vsiljenih določb od strani organiziranih ali neorganiziranih kapitalistov v demokratični državi ne priznavamo ter se bomo borili z vsemi zakonitimi sredstvi proti takim terorjem in to ne samo kot delavci, ampak kot državljanji. 3. Proti voditeljem odseka gradbene stroke, to je Julius Glaserju se naj sklene bojkot, ker ga smatramo temu protizakonitemu škandalu krivega, ker se ni pogajal, čeprav je dne 7. avgusta sklicala Delavska zbornica v Mariboru pogajanje. 4. Centralni odbor Unije stavbinskih delavcev se pooblašča, da izvaja gornjo resolucijo z najradikalnejšimi in dopustnimi sredstvi. — Soglasno sprejeto.

Seja Krajevnege medstrokovnega odbora v torek, dne 18. septembra ob 19. uri (7.) uri. Važen dnevni red, zato dolžnost, da se udeleži seje zanesljivo in točno vsak član odbora. Tajništvo.

Razno.

V Kristusovi vlogi. V kozaškem selu Kamenskaja pri Rostovu so oblasti prijele nekega potepuha, ki je bos, z razčesanimi dolgimi lasmi in v revni obleki pridigal okoli ter se izdajal za Jezusa Kristusa, kateri je nekoč stopil na zemljo. Novi Kristus je kmalu dobil zelo veliko pristašev in tercijalk, kajti imel je namazan jezik in znal sila lepo pridigati. Ljudje iz sela in iz sosedsnje okolice so prihajali k njemu, prinašajoč mu obilne darove, katere pa je čudak tudi razdelil med množico, ki se je zbirala okoli njega in ga poslušala. Ko so ženske zapazile, da ga hoče policija prijeti, ga je hitro obkrožilo kakih trideset devic in vdov, da ga bodo varovale. »Kristus« se je pred oblastmi izkazal kot kozak iz okrožja Donca, po imenu Antonov, ki se je kakor poročajo moskovska »Izvestija« nahajal prejšnje čase v protisovjetski armadi.

Lastnik in izdajatelj Pokrajinsko načelstvo SSJ za Slovenijo. — Odgovorni urednik **Jože Golmajer.** — Tiska: Ljudska tiskarna v Mariboru.

Sprejme se v učenje takoj nekaj

gospodičen,

ki bi imele veselje učiti se čipkarske obrti. Čas dnevnega pouka si izberejo lahko same. Druge pogoje po dogovoru. Vpraša se: **Celje, Kralja Petra cesta šte. 28, dvorišče, levo.**

Perilo, klobuke

športne čepice

dežne plašče, dežnike, čevlje, sandale, palice, nahrbtnike itd., ... se kupi najboljšje pri .....

Jakob Lah, Maribor, Glavni trg 2

Zahtevajte cenike! Zahtevajte cenike!

Peter Capuder

Ljubljana, Vidovdanska cesta 2

ima v zalogi vse potrebščine za **telovadce in telovadkinje:** kroje, srajce, čevlje za telovadbo in javne nastope.

Od centralnega odbora U. D. R. (Udruženja Delavskih Rediteljev) pooblaščen edini dobavitelj blaga za kroje U. D. R. in celotnih krojev.

Zmerne cene! Lastni izdelki!